

โครงการผู้พิทักษ์อนามัยอาสาต่อสู้ภัยโควิด 19 เขตสุขภาพที่ 4
**Volunteer health guardian project, knowledgeable in fighting
COVID-19, Health Zone 4**

กอบแก้ว ชันดี และ วิมล สายสุ่ม

ศูนย์อนามัยที่4 สระบุรี

Kobkeaw Khuntee and Wimon Saisoom

Health Region 4 Saraburi

Corresponding Author, E-mail: kobkaew.tee @hotmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการประเมินและตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในโรงเรียนในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และเพื่อพัฒนารูปแบบมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในโรงเรียน แบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่

1. ศึกษาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั่วโลกและสถานการณ์การระบาดโรคโควิด-19 ในประเทศไทย
2. การพัฒนาเครื่องมือประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษา
3. การนำแบบประเมินในการประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนฯ ทดลองใช้ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเองออนไลน์ โปรแกรม THAI STOP COVID กรมอนามัย
4. ประเมินตนเองของสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ผลการศึกษา การประเมินมาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนใน 6 มิติ พบว่า

1. ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค
2. การเรียนรู้
3. การครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส
4. สวัสดิภาพและการคุ้มครอง
5. นโยบาย
6. การบริหารการเงิน

ผลการประเมินความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนของสถานศึกษา ทั้ง 6 มิติ ภาพรวม มิติที่ 1. พบว่า 1. โรงเรียนดำเนินงานครบทั้งหมด 44 คิดเป็นร้อยละ 44.4 ข้อ 2. โรงเรียนดำเนินงานข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่ผ่าน 21-44 ข้อใดข้อหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.13 โรงเรียนดำเนินงานไม่มี” ข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 39.5 การประเมินมิติที่ 2-6 พบว่าข้อที่ยังไม่มีการ

* วันที่รับบทความ : 2 กันยายน 2567; วันแก้ไขบทความ 15 กันยายน 2567; วันตอบรับบทความ : 16 กันยายน 2567

ดำเนินการตามเกณฑ์ข้อที่ 40 คิดเป็นร้อยละ 24.0 ข้อที่ 28 คิดเป็นร้อยละ 19.0 ข้อที่ 44 ร้อยละ 18.6 และจากการนำปัญหาที่พบจากการประเมินวิเคราะห์และกำหนดรูปแบบเพื่อให้การเฝ้าระวังการป้องกันโควิด-19 ร่วมกับการประเมินในตนเองโดยการมีส่วนร่วมของผู้พิทักษ์อนามัยทุกจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4 สื่อสารทำความเข้าใจแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ ประเมินผลลัพธ์ จากการนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้พบว่า สถานศึกษาผ่านการประเมินตนเองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและโรงเรียนมีการนำไปเป็นมาตรการเฝ้าระวังและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด19 อย่างมีประสิทธิภาพเป็นระบบ ร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการกำกับติดตาม มีแผนเผชิญเหตุ การสร้างความรอบรู้ให้กับนักเรียนและบุคลากรสถานศึกษาการบูรณาการวางแผนการใช้ทรัพยากรและกำลังคนในการดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายเปิดการเรียน ร้อยละ100

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ; การบริหารจัดการมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษา

Abstract

This research is an action research to evaluate and verify the implementation of COVID-19 prevention measures in schools in Health Zone 4, namely Saraburi, Lopburi, Singburi, Nakhon Nayok, Ang Thong, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Pathum Thani, Nonthaburi, and to develop a model for COVID-19 prevention measures in schools with participation, divided into 4 phases:

1. Study the situation of the COVID-19 outbreak worldwide and the situation of the COVID-19 outbreak in Thailand
2. Development of a self-assessment tool for the school readiness system to prevent the spread of COVID-19 in educational institutions
3. Implementation of the self-assessment form for the school readiness system before the opening of the first semester of the 2021 academic year by having educational institutions self-assess online, the THAI STOP COVID program, Department of Health
4. Self-assessment of educational institutions in preparation before the opening of the semester to monitor and prevent the spread of COVID-19

The results of the study on the assessment of measures to prepare for the opening of the semester in 6 dimensions found that 1. Safety from reducing the spread of disease 2. Learning 3. Coverage of underprivileged children 4. Well-being and protection 5. Policy 6. Financial management The results of the assessment of school readiness for the opening of the semester of educational institutions in all 6 dimensions Overall, Dimension 1 found that 1. The school has completed 44, or 44.4 percent. Item 2. The school has operated all items 1-20, but has not passed any item 21-44, or 16.13 percent. The school has not operated any item 1-20, or 39.5 percent. The assessment of Dimensions 2-6 found that the items that have not been implemented according to the criteria Item 40 accounted for 24.0 percent, Item 28 accounted for 19.0 percent, and Item 44 accounted for 18.6 percent. From taking the problems found from the assessment, analyzing and determining the model for COVID-19 surveillance and prevention, together with self-assessment with the participation of health guardians from all

provinces in Health Region 4, communicating clear guidelines and participating in planning, decision-making, and evaluating the results. From the application of the development model, it was found that the number of educational institutions that have passed the self-assessment has increased and schools have used it as a measure to monitor and control the spread of COVID-19. Effectively and systematically, in collaboration with all relevant sectors, there is monitoring, there is a response plan, creating knowledge for students and personnel of educational institutions, integrating planning for the use of resources and manpower in strong operations, resulting in the Ministry of Education having a policy to open 100 percent of schools.

Keywords: Model development; Management of measures to prevent the spread of COVID-19 in educational institutions.

บทนำ

สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เปรียบเทียบการระบาดในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม (ระลอกมกราคม) และเดือนเมษายน 2564 (ระลอกเมษายน) พบว่า รูปแบบของการระบาดมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของความเร็วของการแพร่ระบาด จำนวนผู้ติดเชื้อรายวัน และกลุ่มเสี่ยง สำหรับรูปแบบการระบาดของระลอกเดือนมกราคม จะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มการระบาดในกลุ่มของตลาดหรือแหล่งชุมชนก่อน จากนั้นแพร่ไปยังสถานประกอบการ และครอบครัวตามลำดับ ใช้ระยะเวลาของการแพร่เชื้อตั้งแต่พบผู้ติดเชื้อรายแรก จนกระทั่งพบจำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนมากขึ้น โดยกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนต่างด้าว และผู้ที่อยู่ในสถานที่ชุมชนแออัดและเป็นการระบาดที่ค่อนข้างรวดเร็ว จำนวนผู้ติดเชื้อรายวัน ณ ขณะนี้ยังเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยกลุ่มเสี่ยงจะเป็นคนที่อาศัยอยู่ในบริบทสังคมเมือง มีการพบปะสังสรรค์ และเป็นกลุ่มวัยตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา จนถึงวัยทำงาน จะเห็นได้ว่า รูปแบบการระบาดระลอกใหม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น การป้องกันโรค การควบคุมโรค ต้องมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยเร่งรัดประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เช่น สวมหน้ากากอนามัย ล้างมือเว้นระยะห่าง ฯลฯ รวมถึงตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายเมื่อเดินทางเข้าใจ ยังสถานที่ต่างๆ หลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังพื้นที่เสี่ยง ฝึกระวังอาการตนเองหลังจากเข้าไปในสถานที่เสี่ยง ตรวจหา เชื้อโควิด 19 เมื่อมีอาการสงสัยใช้แอปพลิเคชันไทยชนะ หมอชนะ ในการลงทะเบียนเข้าตามสถานที่ต่างๆ ทำงานที่บ้าน หากตรวจพบเชื้อต้องเข้ารับการรักษา เป็นต้น จะช่วยลดอัตราการแพร่กระจายของเชื้อได้(กรมควบคุมโรค 16 เมษายน 2564)

จากสถานการณ์ข้างต้น การสร้างความร่วมมือให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนในการดำเนินงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำคัญอย่างยิ่ง กรมอนามัย จึงมีแนวคิดสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ การพยาบาล การสาธารณสุข และด้านการศึกษาที่เกษียณราชการไป

แล้ว แต่มีจิตอาสาและได้ขึ้นทะเบียนกับกรมอนามัยเป็น “ผู้พิทักษ์อนามัย” เข้าร่วมเป็นผู้เฝ้าระวัง ประเมิน และตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของสถานประกอบการ/ กิจการ/กิจกรรม และรับสมัครประชาชนอายุตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไปเป็นอาสาสมัครผู้รู้สู้ภัยโควิด 19 ทำหน้าที่เผยแพร่ ความรู้ สร้างความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนัก และมีพฤติกรรมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยการสื่อสารความรู้ในระบบ On line/Off Line ผ่านทาง Social media ต่างๆ และการจัดทำ Group line ในระดับหมู่บ้าน

ในช่วงเวลาที่มีการระบาดของโควิด- 19 ศูนย์อนามัยที่ 4 ได้ดำเนินโครงการผู้พิทักษ์อนามัย โดยคัดเลือก ผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ร่วมทำหน้าที่ประเมินโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดสถานศึกษา ประเมินตลาด ชุมชนเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ โดยลงพื้นที่ร่วมกับผู้พิทักษ์อนามัยในการประเมิน ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี มีจังหวัดในความรับผิดชอบจำนวนทั้งสิ้น 8 จังหวัด มีจำนวนผู้พิทักษ์อนามัยทั้งสิ้น 16 ท่าน แบ่งเป็นจังหวัดละ 2 ท่านเพื่อทำหน้าที่ เป็นที่ปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้ ตรวจสอบ เฝ้าระวัง ควบคุมไปกับการปฏิบัติตามมาตรการ ของสถานศึกษา ตามมาตรการของรัฐ เพื่อเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพราะโรงเรียนไม่ได้เป็น เพียงสถานที่จัดการศึกษา แต่ยังให้บริการสวัสดิการอื่นๆ แต่ยังให้บริการสวัสดิการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ของเด็กและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก เช่นด้านโภชนาการ ด้านความปลอดภัย สุขอนามัยส่วนบุคคล สุขภาพกาย สุขภาพจิตและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของนักเรียน เมื่อมีการเปิด สถานศึกษา ในสภาวะที่ยังมีสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ดังนั้นการมี “ผู้พิทักษ์อนามัยใน โรงเรียน” จะเป็นการตอบโจทยว่ารัฐบาลได้ช่วยเหลือประชาชนฐานรากอย่างครอบคลุม ตรงประเด็น และ ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของรัฐ พร้อมรายงานให้กับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รับทราบ

ดังนั้นเพื่อการกำกับ ติดตาม ป้องกันการแพร่ระบาดเชื้อโรคโควิด 19 อย่างมีประสิทธิภาพ กรม อนามัยในฐานะเป็นองค์กรหลักในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม จึงส่งเสริมให้มี “ผู้ พิทักษ์อนามัยโรงเรียน” ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และรายงาน การปฏิบัติตาม มาตรการหลักในการป้องกัน การแพร่ระบาดโรคโควิด 19 ในสถานศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

1. สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและได้รับการสนับสนุนให้มีชีวิตอยู่ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หลังเกิดโรค (New Norm)
2. สร้างความรู้ด้านสุขภาพ และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ในโรงเรียนและชุมชน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ และ
3. สร้างระบบการเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ในโรงเรียน ชุมชน และมี Health coach เพื่อช่วยเหลือในระดับพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

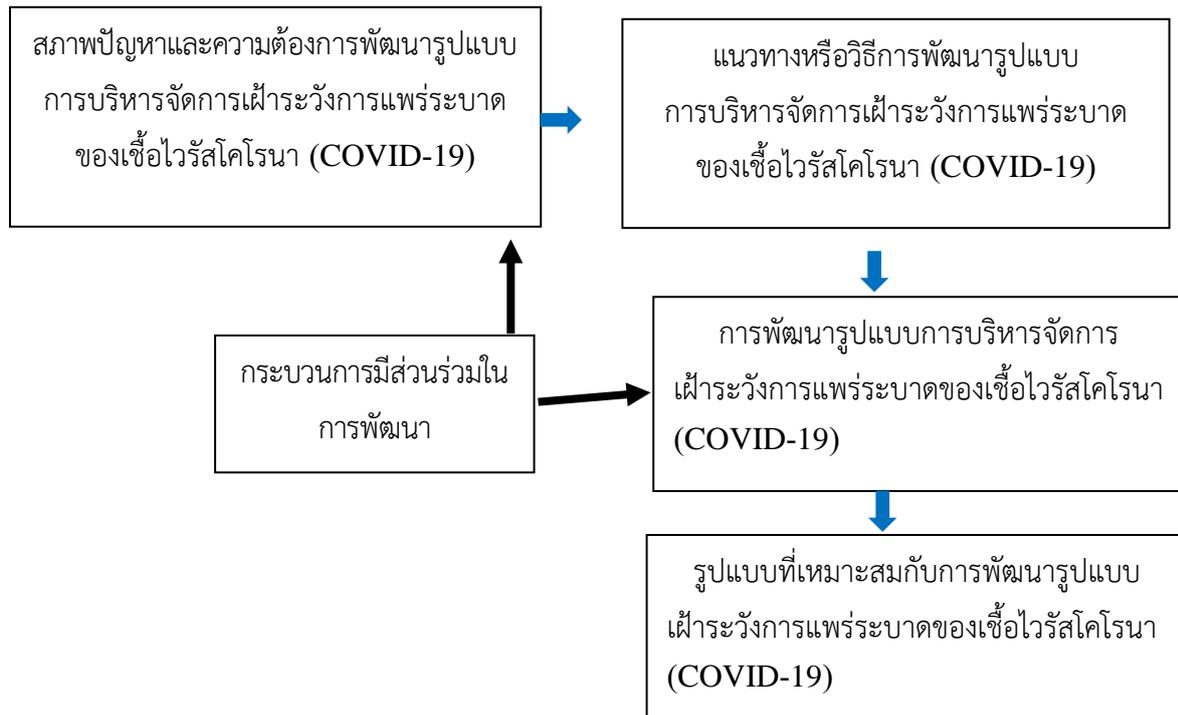
1. สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนบนพื้นฐานการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้มีชีวิตอยู่ภายใต้สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังเกิดโรค (New Normal)
2. สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID) และการป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ ในสถานศึกษา
3. สร้างระบบการเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ ในสถานศึกษา ตามหลักการปฏิบัติ DMHTT โดยพลังคนในชุมชน “อาสาบรูู้สู้ภัยโควิด19”

ระเบียบวิธีวิจัย

1. วิธีการที่ใช้ในการดำเนินการ
  - 1.1 ใช้แบบสำรวจ/แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์
  - 1.2 การสังเกต
2. ขอบเขต
  - 2.1 พื้นที่ : เขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี และนครนายก เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านป้องกันและเฝ้าระวังการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำ
  - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง : สถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชนในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่จังหวัด นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี และนครนายก
3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
  - 3.1 แบบประเมินตนเองสำหรับสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมหลังเปิดภาคเรียนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด รายละเอียดประกอบด้วย
    - มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค จำนวน 20 ข้อ
    - มิติที่ 2 การเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ
    - มิติที่ 3 การควบคุมถึงเด็กด้อยโอกาส จำนวน 6 ข้อ
    - มิติที่ 4 สวัสดิภาพและการคุ้มครอง จำนวน 5 ข้อ
    - มิติที่ 5 นโยบาย จำนวน 5 ข้อ
    - มิติที่ 6 การบริหารการเงิน จำนวน 4 ข้อ
4. การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้พิทักษ์อนามัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบประเมินตนเองร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยใช้แบบประเมินตนเองสำหรับสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมหลังเปิดภาคเรียน

เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 การแปลผล แบบประเมินตนเอง ทั้ง 6 มิติ เกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการประเมินมาตรการรายด้านข้อมูลทั่วไปจากการสำรวจสถานการณ์เตรียมความพร้อมสถานศึกษา ในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี โดยผู้พิทักษ์อนามัยร่วมกับศูนย์อนามัยและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทั้ง 8 จังหวัด รอบที่ 1-3 ใช้ข้อมูลวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 30 มีนาคม 2564 มีจำนวนโรงเรียนที่สำรวจทั้งหมด 37 แห่ง มาจาก 8 จังหวัด มีโรงเรียนในสังกัด สพฐ. มากที่สุด 25 แห่ง (ร้อยละ 67.6) รองลงมาเป็นสังกัด สช.,อปท.และอื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 10.8) ส่วนสถานการณ์การประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนจากการประเมินตนเอง ใน 6 มิติพบว่า การประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียน ภาพรวม สีเขียวผ่านทั้งหมด 44 ข้อ ร้อยละ 44.4 สีเหลืองผ่านข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่ผ่าน 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 16.1 สีแดง ผ่านข้อ

1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 39.5 เมื่อมาดูการประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียน จำแนกตามสังกัดพบว่า . สพฐ. มีโรงเรียนมีทั้ง 44 ข้อ ร้อยละ 43.3, มี ข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่มีข้อ 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 15.1 และเป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 41.6

2. อปท. มีโรงเรียน มีทั้ง 44 ข้อ ร้อยละ 57.1, มี ข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่มีข้อ 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 14.3และไม่มีหรือไม่ผ่านข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 28.6

3. สข. โรงเรียนที่มีทั้ง 44 ข้อ ร้อยละ 27.3, มี ข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่มีข้อ 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 45.5 และเป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 27.3

4. อื่นๆ เป็นกลุ่มที่ไม่มีข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 100

3) สถานการณ์ประเมินตนเองของสถานศึกษาในระบอบ Thai Stop COVID Plus เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน (Reopening) จำแนกตาม "รายชื่อ" (1-44)

3.1) การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค (ข้อ 1-20) ผลการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค พบว่า เกือบทุกข้อดำเนินการผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด มี 3 ลำดับแรก ที่ยัง "ไม่มี" ดังนี้

1. ข้อ 9. กรณีห้องเรียนไม่สามารถจัดเว้นระยะห่างตามที่กำหนดได้ มีการสลับ วันเรียนของแต่ละชั้นเรียนหรือการแบ่งจำนวนนักเรียน หรือไม่ (ร้อยละ 22.8)

2. ข้อ 19. มีห้องพยาบาลหรือพื้นที่สำหรับแยกผู้มีอาการเสี่ยงทางระบบทางเดินหายใจ หรือไม่ (ร้อยละ11.2)

3. ข้อ 20. มีการจัดเหลื่อมเวลาทำกิจกรรมนักเรียน เหลื่อมเวลากินอาหารกลางวัน หรือไม่ (ร้อยละ 9.1) 3.2) การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 (ข้อ 21-44) ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" ตามเกณฑ์ เรียงลำดับความมากน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

1. ข้อที่ 40 มีมาตรการจัดการความสะอาดบนรถรับ-ส่งนักเรียน เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล จัดที่นั่งบนรถหรือมีสัญลักษณ์จุดตำแหน่งชัดเจน หรือไม่ (กรณีมีรถรับ - ส่งนักเรียน) (ร้อยละ 24.0)

2. ข้อที่28 มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมของที่พักและเรือนนอน ให้ถูกสุขลักษณะ พร้อมมีตารางเวรทุกวัน หรือไม่ (กรณีมีที่พักและเรือนนอน) (ร้อยละ 19.0)

3. ข้อที่ 44 มีการจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมในการดูแลนักเรียนและการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาหรือไม่ (ร้อยละ 18.6)

4) สถานการณ์ประเมินตนเองของสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มิติที่ 1-6 รอบที่ 1 รายสังกัด

4.1) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (N = 25) การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค (ข้อ 1-20)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด สพฐ. มิติที่ 1 ทุกข้อส่วนใหญ่ผ่านทั้งหมด แต่บางข้อที่ยังไม่ผ่านตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ข้อ 9. กรณีห้องเรียนไม่สามารถจัดเว้นระยะห่างตามที่กำหนดได้ มีการสลับ วันเรียนของแต่ละชั้นเรียนหรือการแบ่งจำนวนนักเรียน หรือไม่
2. ข้อ 19. มีห้องพยาบาลหรือพื้นที่สำหรับแยกผู้มีอาการเสี่ยงทางระบบทางเดินหายใจ หรือไม่
3. ข้อ 16. มีการจัดเหลื่อมเวลาทำกิจกรรมนักเรียน เหลื่อมเวลากินอาหารกลางวัน หรือไม่ การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 (ข้อ 21-44) สังกัด สพฐ.

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด สพฐ. มิติที่ 2-6 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" เรียงลำดับความมากน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้

- 1) ข้อที่ 40 มีมาตรการจัดการความสะอาดบนรถรับ-ส่งนักเรียน เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล จัดที่นั่งบนรถหรือมีสัญลักษณ์จุดตำแหน่งชัดเจน หรือไม่ (กรณีมีรถรับ - ส่งนักเรียน)
- 2) ข้อที่ 28 มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมของที่พักและเรือนนอนให้ถูกสุขลักษณะพร้อมมีตารางเวรทุกวัน หรือไม่ (กรณีมีที่พักและเรือนนอน)
- 3) ข้อที่ 44 มีการจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมในการดูแลนักเรียนและการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาหรือไม่

4.2) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) (N = 4)

การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค (ข้อ 1-20)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด อปท. มิติที่ 1 มีข้อที่ "ไม่มี" เรียงลำดับมากไปน้อย 3ลำดับแรก ได้แก่

1. ข้อที่ 9 กรณีห้องเรียนไม่สามารถจัดเว้นระยะห่างตามที่กำหนดได้ มีการสลับ วันเรียนของแต่ละชั้นเรียนหรือการแบ่งจำนวนนักเรียน หรือไม่
2. ข้อที่ 17. มีมาตรการให้เว้นระยะห่างการเข้าแถวทำกิจกรรม หรือไม่
3. ข้อที่ 16. มีการจัดเหลื่อมเวลาทำกิจกรรมนักเรียน เหลื่อมเวลากินอาหารกลางวัน หรือไม่
4. ข้อที่ 12. มีถังขยะแบบมีฝาปิดในห้องเรียน หรือไม่ การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 (ข้อ 21-44)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด ปท. มิติที่ 26 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" ใน 3 ลำดับแรก คือข้อที่ 44, 40, 29, 25 ตามลำดับ

4.3) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สช. (N = 4) การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค (ข้อ 1-20)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด สช. มิติที่ 1 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" ใน 3 ลำดับแรก คือข้อที่ 9,16,8,7 ตามลำดับ การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา มิติที่ 2-6 (ข้อ 21-44)

ผลการประเมิน : การประเมินความพร้อมของสถานศึกษา สังกัด สช. มิติที่ 2-6 มีข้อที่ยัง "ไม่มี" ใน 3 ลำดับแรก คือ ข้อ29, 40 และ 30 ตามลำดับ

และจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้พิทักษ์อนามัยทั้ง 8 จังหวัด ในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ ผู้พิทักษ์อนามัยจังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี ได้ถ่ายทอดการดำเนินงานที่ได้ลงพื้นที่ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัดและศูนย์อนามัยได้ข้อสรุปว่าการดำเนินงานผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน เป็นจิตอาสาที่ได้เข้าไปร่วมในการประเมินมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่ ให้คำแนะนำและติดตามการใช้มาตรการป้องกันในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ลดการระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงอำนวยความสะดวกในการประสานงานจากโรงเรียนกับสาธารณสุขจังหวัดให้การดำเนินการมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อเสนอจากผู้พิทักษ์อนามัยอยากให้ศูนย์อนามัยประสานไปยังผู้ประกอบการต่าง ๆ ให้เข้มงวดในการใช้มาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยการขับเคลื่อนผ่านท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและมีการให้นักเรียนแกนนำเป็นอาสาผู้พิทักษ์อนามัยประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการดูแลเรื่องของอนามัยส่วนบุคคลและการใช้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนอย่างเคร่งครัด โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการใช้มาตรการและได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล และ เฝ้าระวัง ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน กลุ่มไลน์ และปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์จุดแข็งของความสำเร็จ ในการเตรียมก่อนเปิดเรียนภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 พบว่า กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข มีการบูรณาการวางแผนการใช้ทรัพยากรและกำลังคน ร่วมกัน ในการดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง และการประกาศใช้แบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมการเปิดเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย อย่างเป็นทางการ โดยการ จัดประชุมชี้แจงการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพนักเรียน และการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย แบบออนไลน์ และถ่ายทอดสด ผ่าน OBEC Channel ให้แก่บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการทุกสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์จังหวัด สำนักงานสาธารณสุขทุกจังหวัด และศูนย์อนามัยเขตทุกเขต และสั่งการให้สถานศึกษาฯ ใช้คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเฝ้าระวังและป้องกันการ

แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ออนไลน์) และเพื่อให้มาตรการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ มีผลต่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ทั้งนี้จุดอ่อนของการดำเนินงาน จากข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีความเห็นว่าโรงเรียนขนาดกลาง-เล็ก มีบุคลากรและงบประมาณน้อยจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ และการปรับปรุง ด้านสุขอนามัย และสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ การทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัส รวมทั้งการสื่อสารให้ครู บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครองทราบแนวทางการปฏิบัติ และจัดทำแผนเผชิญเหตุรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้งความต่อเนื่องของการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์และใช้ข้อมูลในการปรับระบบการดำเนินงาน ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข

อภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินโครงการผู้พิทักษ์อนามัยอาสาบรู๊สู้อยู่โควิด 19 เขตสุขภาพที่ 4 มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินและศึกษาระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน สร้างความรอบรู้ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดซ้ำในสถานศึกษา สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตามหลักปฏิบัติ DMHTT โดยอาสาบรู๊สู้อยู่โควิด-19 เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาในเขตสุขภาพที่ 4 การพัฒนาระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย มีขั้นตอนการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั่วโลกและสถานการณ์การระบาดโรคโควิด-19 ในประเทศไทยได้โครงสร้างเนื้อหาแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ ประกอบด้วย มาตรการ 6 ด้าน จำนวน 44 ข้อ 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จำนวน 20 ข้อ 2) ด้านการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านสวัสดิการและการคุ้มครอง จำนวน 5 ข้อ 5) ด้านนโยบายของสถานการศึกษา จำนวน 5 ข้อ และ 6) ด้านการบริหารการเงินของสถานการศึกษา จำนวน 4 ข้อ และได้พัฒนาโครงสร้างเนื้อหาแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย โดยการ พิจารณาเนื้อหา ตรวจสอบ รับฟังความคิดเห็น และรับรองร่างแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ โดยคณะอนุกรรมการการจัดทำมาตรการด้านสาธารณสุขในการเตรียมความพร้อมการเปิดภาคเรียน (Preopening) และคู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยคณะอนุกรรมการฯ เป็นผู้รับผิดชอบการ องค์กรความรู้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญสหสาขาวิชาชีพเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนด้าน

การแพทย์ ด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านสังคม ได้แก่ รองอธิบดีกรมอนามัย, รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมอนามัย ผู้ดำเนินโครงการ แพทย์และนักวิชาการ จากกรมอนามัย กรมควบคุมโรค กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ สถาบันสุขภาพจิตและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สพฐ. สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สพฐ. ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทางจากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักส่งเสริมวิถีชีวิตสุขภาวะ สสส. ผู้แทนองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย และผู้แทนองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย จัดประชุมคณะอนุกรรมการฯ จำนวน 2 ครั้ง เพื่อการพิจารณาโครงสร้างเนื้อหา รับฟังความคิดเห็น และรับรองร่างแบบประเมินตนเองฯ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบต่อร่างแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดภาคเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และคู่มือการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในขั้นสุดท้ายการพิจารณาโครงสร้างเนื้อหา ตรวจสอบ ให้ความเห็นชอบและประกาศใช้ร่างแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน โดยการจัดประชุมคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการด้านสาธารณสุขในการเตรียมความพร้อมการเปิดภาคเรียน (Preopening) และคู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คณะกรรมการฯ ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง จากกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย ผู้แทนองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย ผู้แทนประธานกรรมการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ผู้แทนประธานราชวิทยาลัยกุมารแห่งประเทศไทย ผู้แทนผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้พิจารณาโครงสร้างเนื้อหา รับฟังความคิดเห็น และรับรองร่างแบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน (Preopening) เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และคู่มือการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และคณะกรรมการฯ มีมติ ให้การรับรองและให้ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียน (Preopening) ของสถานศึกษา เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ปัจจุบันประกาศใช้ทั่วประเทศ)

ขั้นตอนที่ 3. การนำแบบประเมินในการประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนฯ ทดลองใช้ก่อน โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเองออนไลน์ โปรแกรม THAI STOP COVID กรมอนามัย ส่วนผลการประเมินฯ มาตรการรายด้านข้อมูลทั่วไปจากการสำรวจสถานการณ์เตรียมความพร้อมสถานศึกษา ในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี โดยผู้พิทักษ์อนามัยร่วมกับศูนย์อนามัยและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทั้ง 8 จังหวัด รอบที่ 1-3 ใช้ข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ 2564 มีจำนวนโรงเรียนที่สำรวจทั้งหมด 37 แห่ง มาจาก 8 จังหวัด มีโรงเรียนในสังกัด

สพฐ. มากที่สุด 25 แห่ง (ร้อยละ 67.6) รองลงมาเป็นสังกัด สข.,อปท.และอื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา จำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 10.8)

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินระบบเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ

สถานการณ์การประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนจาก
การประเมินตนเอง ใน 6 มิติพบว่า การประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิด
ภาคเรียน ภาพรวม สีเขียวผ่านทั้งหมด 44 ข้อ ร้อยละ 44.4 สีเหลืองผ่านข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่ผ่าน 21-44
ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 16.1 สีแดง ผ่านข้อ 1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 39.5 เมื่อมาดูการประเมินตนเองของ
สถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียน จำแนกตามสังกัดพบว่า . สพฐ. มีโรงเรียนมีทั้ง 44
ข้อ ร้อยละ 43.3, มี ข้อ 1-20 ทุกข้อ แต่ไม่มีข้อ 21-44 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 15.1 และเป็นกลุ่มที่ ไม่มีข้อ
1-20 ข้อใดข้อหนึ่ง ร้อยละ 41.6 และจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้พิทักษ์อนามัยทั้ง 8 จังหวัด ใน
เขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ ผู้พิทักษ์อนามัยจังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี นครนายก อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา
ปทุมธานี นนทบุรี ได้ถ่ายทอดการดำเนินงานที่ได้ลงพื้นที่ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัดและศูนย์อนามัยได้ข้อ
สรุปว่าการดำเนินงานผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน เป็นจิตอาสาที่ได้เข้าไปร่วมในการประเมินมาตรการป้องกันการ
แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่ ให้คำแนะนำและติดตามการใช้มาตรการป้องกันในโรงเรียนให้เกิด
ประสิทธิภาพ ลดการระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงอำนวยความสะดวกในการประสานงานจากโรงเรียนกับ
สาธารณสุขจังหวัดให้การดำเนินการมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อเสนอจากผู้พิทักษ์อนามัย
อยากให้ศูนย์อนามัยประสานไปยังผู้ประกอบการต่าง ๆ ให้เข้มงวดในการใช้มาตรการในการป้องกันการ
แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยการขับเคลื่อนผ่านท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและมีการให้นักเรียนแกนนำเป็นอาสาผู้พิทักษ์
อนามัยประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการดูแลเรื่องของอนามัยส่วนบุคคลและการใช้มาตรการการป้องกันการแพร่
ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนอย่างเคร่งครัด โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการใช้มาตรการและได้ให้ชุมชนเข้า
มามีส่วนร่วมในการดูแล และ เฝ้าระวัง ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน กลุ่ม
ไลน์ และปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์จุดแข็งของความสำเร็จ ในการเตรียมก่อนเปิดเรียนภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา
2564 พบว่า กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข มีการบูรณาการวางแผนการใช้ทรัพยากรและกำลังคน
ร่วมกัน ในการดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง และการประกาศใช้แบบประเมินตนเองระบบเตรียมความพร้อมการ
เปิดเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย อย่างเป็นทางการ โดยการ
จัดประชุมชี้แจงการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพนักเรียน และการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการป้องกันการแพร่
ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาของไทย แบบออนไลน์ และถ่ายทอดสด ผ่าน OBEC Channel ให้แก่
บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการทุกสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา

ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขทุกจังหวัด และศูนย์อนามัยเขตทุกเขต และสั่งการให้สถานศึกษา ใช้คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ออนไลน์) และเพื่อให้มาตรการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ มีผลต่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ทั้งนี้จุดอ่อนของการดำเนินงาน จากข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีความเห็นว่าโรงเรียนขนาดกลาง-เล็ก มีบุคลากรและงบประมาณน้อยจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนฯ และการปรับปรุง ด้านสุขอนามัย และสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ การทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัส รวมทั้งการสื่อสารให้ครู บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครองทราบแนวทางการปฏิบัติ และจัดทำแผนเผชิญเหตุรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้งความต่อเนื่องของการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์และใช้ข้อมูลในการปรับระบบการดำเนินงาน ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย

1. เร่งรัดสถานศึกษาประเมินตนเองตามมาตรการระบบการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง (THAI STOP COVID) เน้นจังหวัดและสังกัดของสถานศึกษาที่มีค่าร้อยละผ่านการประเมินระดับน้อย ให้แก้ไขปรับปรุงรายการข้อที่ไม่ผ่านการประเมิน พร้อมทั้งจัดทำแผนเผชิญเหตุรองรับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาทุกแห่ง

2. ยกกระดับการกำกับ ติดตาม การตรวจราชการ โดยคณะกรรมการร่วมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงสาธารณสุขที่ต่อเนื่องใน เขตสุขภาพ และจังหวัด เน้นการใช้ข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ ร่วมกันและคืนข้อมูล ให้สถานศึกษาใช้ในปรับปรุงการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในสถานศึกษาได้อย่างรวดเร็ว

เชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมสถานศึกษาเป็นองค์กรต้นแบบสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ให้กับชุมชน ครอบครัว ผ่านการจัดการเรียนการสอนของครู ทุกระดับชั้น เพื่อให้นักเรียนสามารถจัดการตนเองและบุคคลในครอบครัวในการป้องกันการระบาดของโรคต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

2. กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนงบประมาณแก่สถานศึกษาเพื่อดำเนินการตามมาตรการเตรียมความพร้อมเปิดเรียนเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเพียงพอ

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19*. ครั้งที่ 1. นนทบุรี: บริษัท คิว แอดเซอร์ทีฟซิง จำกัด
- กรมควบคุมโรค. (2563). แนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในสถานศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/introduction/introduction170563.pdf>
- กรมอนามัย. (2563). คู่มือมาตรการและแนวทางในการดูแลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563. แหล่งที่มา: https://www.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=16713
- กรมควบคุมโรค. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>